

## TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN KARADENİZ BÖLGESİNDE YAŞADIKLARI SORUNLAR ÜZERİNE FENOMENOLOJİK BİR ÇALIŞMA

A Phenomenological Study On The Problems Of Turkish Teachers In The Black Sea Region

Arş. Gör. Eda IŞIR

Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Zonguldak/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1384-8698>

İsa SARIÇAM

Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi / Türkçe ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi, Kütahya/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7768-5624>

### ÖZET

Bu çalışmanın amacı Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları Türkçe eğitimi çerçevesinde incelemektir. Bu amaç doğrultusunda nitel yöntemlerden fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Karadeniz Bölgesinin farklı bölümlerinde görev yapan 14 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların görüşlerini tespit etmek için uzman görüşleriyle altı sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutularak irdelenmiş ve kategoriler halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular neticesinde; Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bu mesleği seçme sürecinde; Türk diline ilgi duymaları, aile ve yakın çevrenin yönlendirmesi ve Türkçe öğretmenlerini rol model almaları gibi faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Bölge bağlamındaki deneyimler açısından ise; coğrafi koşullara bağlı olarak ulaşım, ısınma ve elektrik sorunları, maddi olanakların yetersiz olması, teknoloji ve altyapı yetersizlikleri gibi dezavantajlar ifade edilmiştir. Öğretmenlerin öğrencilere ve mesleğe yönelik yaşadıkları sorunlar yöresel ağız kullanımı, velilerin ilgisizliği, sosyalleşme imkânının sınırlı oluşu ve norm fazlalığı olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında; Türkçe öğretmenlerinin derslerde kullandığı strateji, yöntem ve teknikler, karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri ve mesleki gelişim çalışmaları tablolar halinde sunulmuştur. Çalışmaya katılım gösteren Türkçe öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde, Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın avantajlarından çok dezavantajlarını belirttikleri görülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Karadeniz Bölgesi, Türkçe Eğitimi, Türkçe Öğretmenleri, Fenomenolojik Çalışma.

### ABSTRACT

The aim of this study is to examine the problems faced by Turkish teachers in the Black Sea region within the framework of Turkish education. For this purpose, a phenomenological research pattern was used from qualitative methods. The participants of the study consist of 14 Turkish teachers who served in different parts of the Black Sea Region. A semi-structured interview form consisting of six questions of expert opinions was used to detect the participants' views. The findings were subjected to content analysis and scrutinized and presented in categories. As a result of the findings of the research; Turkish teachers serving in the Black Sea region are in the process of choosing this profession; Factors such as their interest in the Turkish language, the direction of family and inner circle, and their role model of Turkish teachers can be said to be influential. In terms of experience in the context of the region; Due to geographical conditions, disadvantages such as transport, warming and electricity problems, lack of material facilities, and lack of technology and infrastructure have been expressed. Teachers' problems for students and profession have been identified as local oral use, parents' indifference, limited socialization and norm excess. Also in the scope of the study; The strategies, methods and techniques used by Turkish teachers in lectures, proposals for solutions to problems and professional development studies have been presented in tables. Within the scope of the views of Turkish teachers participating in the study, they appear to have indicated their disadvantage rather than the advantages of serving in the Black Sea Region.

**KeyWords:** Black Sea Region, Turkish Education, Turkish Teachers, Phenomenological Study.

## 1. GİRİŞ

Eğitim sisteminin temel amacı toplumun nitelikli insan ihtiyacını karşılamak ve yetiştirmiş olduğu bireyleri ihtiyaçlar doğrultusunda istihdam etmektir. Bunu gerçekleştirebilmek için her eğitim sistemi, yetiştireceği insan modelini, sahip olduğu eğitim felsefesi ve insan gücü politikası ışığında saptayarak eğitim etkinliklerini bu amaca göre düzenlemektedir (Karagözoğlu, 2003). Bu süreç de eğitim bileşeninin en önemli ögesini öğretmen olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Öğretmenlik mesleği, hizmet öncesi eğitimin tamamlanması ile başlayan, ancak zamanla ve deneyimle olgunlaşan bir edinim sürecidir. Bu edinim sürecinin ilk yılları, şüphesiz meslek hayatının ileriki dönemlerini etkileyecek önemli bir zaman dilimidir. Özellikle, ‘meslekle gerçek tanışma’ diye adlandırılabilen aday öğretmenlik dönemi, araştırmacılara, hizmet-öncesi öğretmen yetiştirmeye ilişkin birçok ipucu sunmanın yanı sıra, göreve yeni başlamış öğretmenlerin gereksinimlerini ortaya koyma ve hizmet-içi eğitim planlamalarını yönlendirme açısından da büyük önem arz etmektedir (Öztürk, 2016).

Eğitim sisteminin en temel unsurlarından birini öğretmenler oluşturduğuna göre; öğretmenlerin sorunları da eğitim sistemini doğrudan etkileyecektir. Doğal olarak sorunlarıyla boğuşan öğretmenler eğitim sisteminin yapı ve işleyişine istenilen katkıyı yeterince sağlayamayacaktır (Arslan, 2007). Öğretmenlerin karşılaştıkları bu problemler iş veriminin düşmesinin yanında öğretmenlerin mesleğe olan inançlarını da zedelemektedir.

Öğretmenlik mesleğinin ilk yıllarına ilişkin yürütülen araştırmalarda genel olarak mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin kaygılarına ve gereksinimlerine odaklanılmıştır. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde deneyimsizlikten kaynaklı kendine güvensizlik, yeni bir durum içinde olmanın verdiği tedirginlik ve ağırlıklı olarak teorik eğitim alınmış olmasına rağmen uygulamaya dönük bir adım atmaktan kaynaklı kaygılar yer almaktadır. Bununla birlikte öğretmenlik mesleğinin yapıldığı süre boyunca karşılaşılan sürekli problemler de bulunmaktadır. Bu problemleri okul ve idari işlere yönelik, lisansta alınan eğitime yönelik ve sosyal-çevresel faktörlere yönelik boyutlarda incelemek mümkündür (Gömleksiz ve Arkadaşları, 2010). Öğretmenlerin okulda yaşadıkları problemlerin başında sınıf içi disiplin, sınıf yönetimi, bireysel farklılıklar, ölçme ve değerlendirme, velilerle etkileşim, sınıf-içi etkinliklerinin planlanması, iş yükü, öğretim güçlükleri, yetersiz kaynak ve materyaller gelmektedir (Veenman, 1984). Bunun yanında öğretmen olma psikolojisinden kaynaklı sosyal statü ve kimlik karmaşası problemler, öğrenciler, veliler ve meslektaşlarla olan iletişim problemleri ile karşılaşmıştır.

Bağcı ve Karagül’ün “Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi” isimli çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri çeşitli değişkenler (cinsiyet, medeni durum, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte türü, kaç yıldır aynı okulda çalışıldığı) açısından incelenmiştir. Bu bağlamda Türkçe öğretmenlerinin duygusal tükenme, duyarsızlık ve kişisel başarı duyusunda azalma boyutlarında tükenmişlik yaşadıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin etkileşim içinde oldukları faktörlerden biri de çevresel faktörlerdir. Öğretmenin görev yaptığı bölgede yaşamış olduğu sorunlar, uyum süreci ve o bölgenin avantaj ve dezavantajları iş performansını etkileyen en önemli belirleyiciler arasındadır. Bu bağlamda Öztürk’ün (2016) köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenleri örneklem olarak yapmış olduğu çalışmada katılımcıların öğretmenlik mesleği ve sosyal çevrelerine ilişkin karşılaştıkları güçlüklerin tespit edilmesi amaçlamıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmenlerin; iş yükü fazlalığı, sosyal statü ve öğretmen kimliği, yöneticilerle ilişkiler ve sınıf yönetimi hususunda zorluklar yaşadığı saptanmıştır.

Sıdat ve Bayar’ın (2018) “Köy Okullarında Yaşanılan Problemlere Yönelik Öğretmen Görüşleri” isimli çalışmasında ise köy okullarında görev yapan öğretmenlerin yaşamış oldukları problemler tespit edilmeye çalışılmıştır. Van ili Tuşba ilçesinde görev yapan ilkokul ve ortaokullardaki öğretmenlerin örneklem olarak seçildiği çalışmada öğretmenlerin karşılaştıkları problemler; dil problemi, materyal eksikliği, veli-öğretmen iletişimindeki sorunlar, birleştirilmiş sınıf uygulaması, anaokulunun olmaması, ulaşım sıkıntısı, program kaynaklı sorunlar, ekonomik sorunlar ve okulun fiziki yapısının yetersiz olması olarak belirlenmiştir. Köy okullarının yaşanan sorunların ve geliştirilecek çözüm önerilerinin bölgesel olarak çeşitlendirilmesi konusunda alan yazına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmanın kapsamını oluşturan Karadeniz Bölgesi Sakarya Ovası’ndan başlayarak Gürcistan’a kadar uzanan sınır çizgisine sahip Türkiye’nin yedi coğrafi bölgesinden biridir. İklimi ve coğrafi özellikleriyle ön plana çıkan bölgenin toprakları akarsular tarafından parçalanması engebeli ve eğitim değerlerinin fazla



olmasına neden olmuştur. Söz konusu engebe ve eğim kısa mesafede yükseltide görülen artış gibi topoğrafik şartlar; hem yerleşme ve tarım alanlarını sınırlandırmış, hem de o alanların dağınık ve çok sayıda küçük parsellerden oluşmalarına sebep olmuştur. Bu durum, dağınık yerleşme biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dağınık yerleşme ve arazi kıtlığı, bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkilemekte ve birçok sorunlar ortaya çıkarmıştır. Yol, su, elektrik, telefon gibi teknik altyapı hizmetleri yanında okul, sağlık ocağı, cami gibi sosyal altyapı yatırımlarının hem zor hem de maliyetlerinin yüksek olmasına yol açmaktadır. Öyle ki köy yollarının yapımında, sadece bir köye değil bir köy içindeki 5-6 mahalleye yol yapılmak durumundadır (Uzun ve Yomralıoğlu, 2005). Bahsi geçen zor yaşam koşullarının sosyolojik etkileri de bölge insanı üzerinde etkili olmuştur. Zor topoğrafik şartlar, gerçekten Karadeniz kişiliğindeki sinirlilik halini açıklar (Tezcan, 1997, 245). Bölgede yaşayan insanların kişilik özelliklerinin doğrudan Karadeniz Bölgesine ait kültürünü etkilediği söylenebilir.

Karadeniz Bölgesine ait dağınık yerleşme, ulaşım ve hizmet sorunları, tarım ve hayvancılığa bağlı ekonomiye bağlı ekonomik gelir yetersizliği ve kültür farklılıkları bölgedeki eğitim ve öğretim faaliyetlerini de doğrudan ve dolaylı biçimde etkilemektedir. Özellikle ilçe ve köylerde karşılaşılan bu sorunlar hem bölgede görev yapan öğretmenlere hem de öğrenim görmek için maddi ve manevi olarak çeşitli zorluklarla mücadele etmek durumunda kalan öğrenciler için önemli bir dezavantajdır. “Kırsalın kendi yapısı içinde var olan coğrafi, demografik, ekonomik ve sosyokültürel dezavantajların kırsal eğitimi olumsuz yönde etkilediği bilinen bir gerçektir.” (Turan ve Garan, 2008, akt. Bulut ve Coşkun, 2018). Bu nedenle Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerin bölgede yaşadıkları sorunların incelenmesi ve tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulması önem arz etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan rapor çerçevesinde ortaokul kademelerinde eğitim veren 371.590 öğretmenin 345.215’i şehir merkezlerinde 26.375’i ise köy okullarında çalışmaktadır. Karadeniz Bölgesini ortaokul kademesi bünyesinde ele aldığımızda ise; Doğu Karadeniz’de 1265’i köy okullarında olmak üzere toplam 9407 öğretmen; Orta Karadeniz’de 1327’si köy okullarında olmak üzere toplam 16.458 öğretmen; Batı Karadeniz’de 2271’i köy okullarında olmak üzere toplam 9642 öğretmen görev yapmaktadır (MEB, 2020).

Çalışmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin Karadeniz Bölgesi genelinde ve Türkçe eğitimi özelinde karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda belirlenen aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

- Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinin sebebi nedir?
- Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bölge ve Türkçe eğitimi özelinde deneyimleri nelerdir?
- Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenleri derslerinde hangi yöntem, teknik ve stratejileri kullanmaktadır?
- Türkçe öğretmenlerinin Karadeniz Bölgesinde çalışmasının avantajları ve dezavantajlarına yönelik görüşleri nelerdir?
- Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin Türkçe eğitiminde karşılaştıkları güçlüklerinin çözümüne yönelik önerileri nelerdir?
- Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenleri mesleki gelişimleri için neler yapmaktadır?

## 2. YÖNTEM

### 2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Nitel araştırma “disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve diğerleri, 2010). Bu yöntem tercih edilirken öznel bir bakış açısı ile kişinin deneyim ve izlenimlerinden yararlanır.



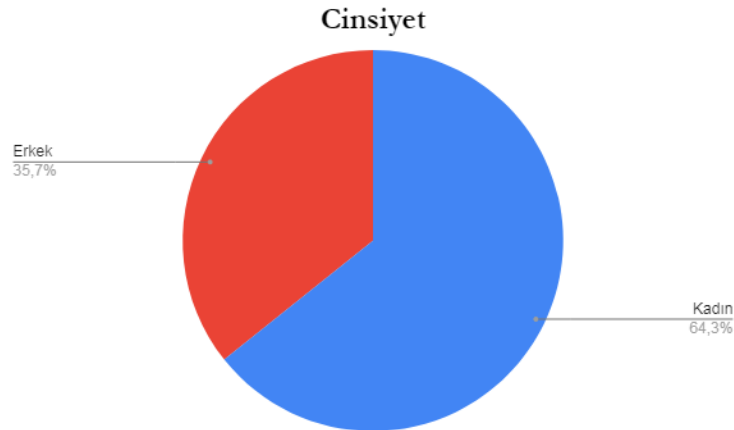
Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu-bilim (fenomenoloji) deseni çerçevesinde yapılandırılmıştır. Olgu-bilim (fenomenoloji) ve durum çalışmaları, kuram oluşturma ve eylem araştırmaları şeklindeki çalışmalarda nitel bir araştırma geleneğinin benimsenmesi üzerinde araştırma yapılan konunun kendi bağlamında derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Sönmez ve G. Alacapınar, 2011).

## 2.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Karadeniz Bölgesinde görev yapan Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda katılımcıları belirlemek için küme tipi rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Küme tipi rastgele örnekleme yönteminde birey yerine kümeler alır. Evren genişliği çok büyük ve birimler geniş bir coğrafi alana yayılmış olduğunda örneklemin evrendeki birimlerden basit rastgele seçim yöntemi yapmak yerine, bu birimlerden oluşturulan gruplardan rastgele seçim yapmak suretiyle oluşturulması tercih edilmiştir (Kılıç, 2013).

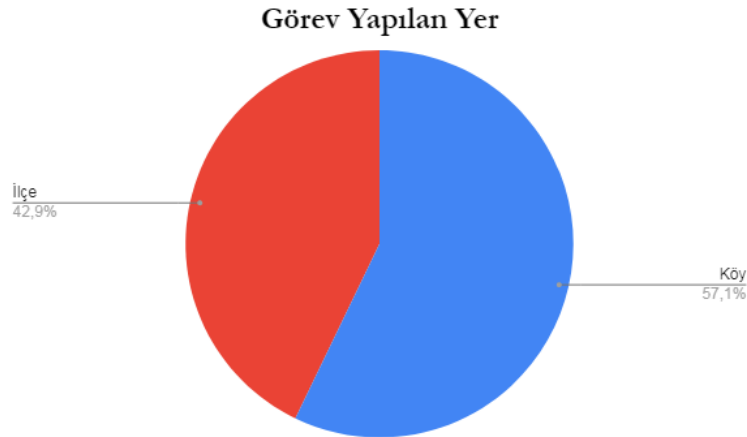
Araştırmanın evrenini oluşturan Karadeniz Bölgesindeki Türkçe öğretmenlerini küme tipi rastgele örnekleme yöntemine göre belirlemede coğrafi bölümler kullanılmıştır. Coğrafi bir terim olarak bölüm; doğal, ekonomik ve beşerî özellikler bakımından benzerlik gösteren geniş alanlar bölge olarak adlandırılırken bölge sınırları içerisinde benzerlikleri olan ancak diğer yerlerden ayrılan küçük alanlar olarak tanımlanmaktadır (Erol, 1993). Bu bağlamda coğrafi olarak; Batı Karadeniz, Orta Karadeniz ve Doğu Karadeniz olmak üzere üç bölüme ayrılan Karadeniz Bölgesinde görev yapan 14 Türkçe öğretmeni örneklem olarak seçilmiştir. Çalışma grubunda yer alan Türkçe öğretmeni adaylarının özellikleri 1, 2, 3 ve 4 numaralı grafikte gösterilmiştir.

Yapılan çalışmada 9 kadın (64,3); 5 erkek (35,7) olmak üzere 14 katılımcıya ulaşılmıştır.



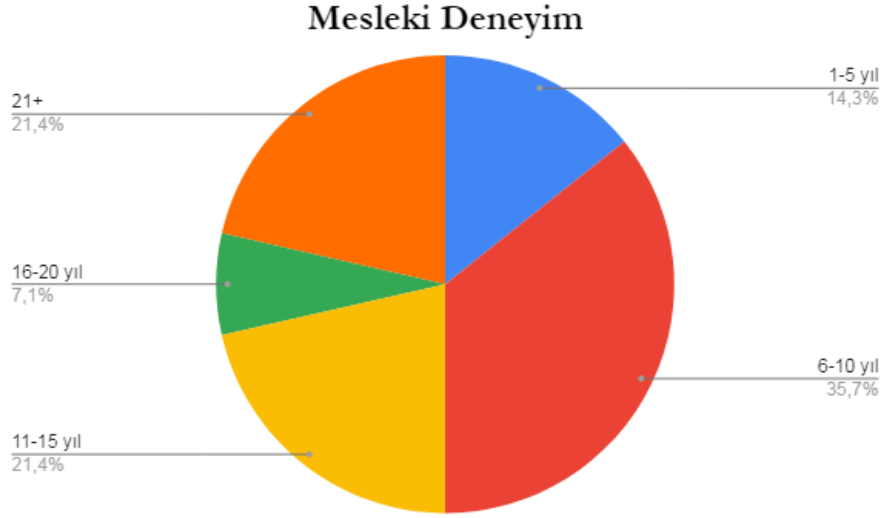
**Grafik 1.** Katılımın cinsiyete göre dağılımı

Çalışmaya katılım gösteren Türkçe öğretmenleri görev yapılan yer bakımından ele alındığında; ilçe merkezi 6 (%42,9) ve köy 8 (%57,1) olarak belirlenmiştir.



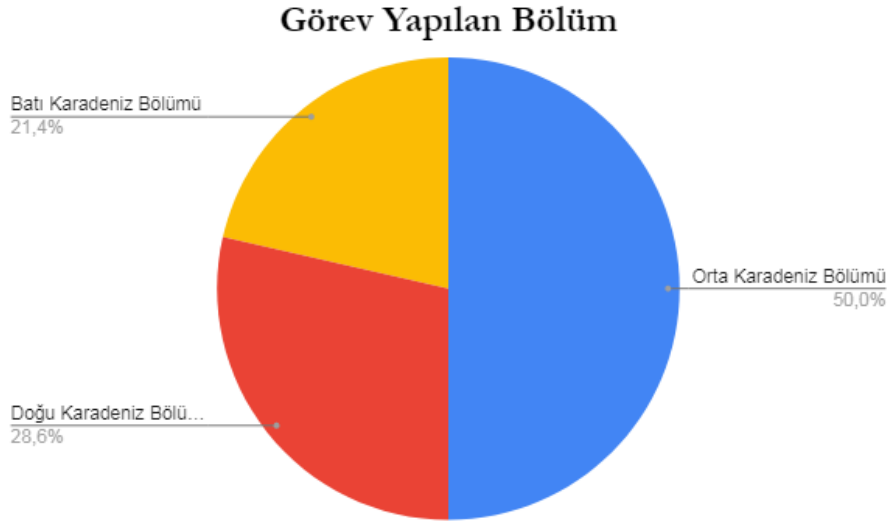
**Grafik 2.** Katılımın görev yapılan yere göre dağılımı

Çalışmaya katılım gösteren Türkçe öğretmenleri mesleki deneyim bakımından ele alındığında; 1-5 yıl arası görev yapan 2 kişi, 6-10 yıl arasında görev yapan 5 kişi, 11-15 yıl arası görev yapan 3 kişi 16-20 yıl arası görev yapan 1 kişi ve 21+ görev yapan 3 kişi olarak tespit edilmiştir.



**Grafik 3.** Katılımın mesleki deneyime göre dağılımı

Çalışmaya katılım gösteren Türkçe öğretmenleri görev yapılan coğrafi bölüm olarak ele alındığında; Doğu Karadeniz bölümü 4 kişi, Orta Karadeniz bölümü 7 kişi ve Batı Karadeniz bölümü 3 kişi olarak belirlenmiştir.



**Grafik 4.** Görev Yapılan Bölüm

### 2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak 6 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu sorularının araştırmanın amacı, kapsamı ve yöntemine uygunluğu belirlemek için iki farklı Türkçe eğitimi uzmanına başvurulmuştur. Görüşme formuna yönelik dönütler çerçevesinde uygun düzeltmeler yapılmış ve amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmiştir. Pandemi koşulları da göz önünde bulundurularak Google Forms aracılığıyla “Türkçe Öğretmenlerinin Karadeniz Bölgesinde Yaşadıkları Sorunlar Üzerine Fenomenolojik Bir Çalışma” isimli görüşme formu oluşturulmuştur. Katılımcı öğretmenler araştırmaya gönüllü olarak katılmış ve verilen cevapların sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı formda belirtilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme sorularının hazırlanmasında; soruların kolaylıkla anlaşılması ve çok boyutlu olmaması, herhangi bir yanıltıcıyı yönlendirici olmaması gibi ilkelere dikkat edilmiştir (Bogdan ve Biklen, 1992).



## 2.4. Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elden edilen veriler, içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir. İçerik analizi söylemin kolayca belirlenen ve ilk aşamada tespit edilen içeriğin yerine kapalı ve gizli içeriği ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Bilgin, 2014). Bu kapsamda uygulanan içerik analizi yönteminin amacı katılımcı görüşlerinin içeriklerini objektif ve sistematik olarak ortaya koymayı hedeflemektedir. (Altunışık vd. 2010). Bu bağlamda elde edilen veriler bilgisayar ortamında toplanmış, içerik analizi ilkelerine uygun olarak sınıflandırılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada içerik analizinde güvenilirliğin belirlenmesi amacıyla uyuşum yüzdesi formülü kullanılmıştır. Uyuşum yüzdesi “Güvenirlilik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100” formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Yıldırım ve Şimşek'e (2003) göre, güvenirlilik hesaplamasındaki uyuşum yüzdesi %70 olduğunda güvenirlilik yüzdesine ulaşılmış kabul edilir. Çalışmada, bu formül kullanılarak kodlamalardaki uyuşum yüzdesi 90 bulunmuştur.

## 3. BULGULAR

### 3.1 “Türkçe öğretmenliği bölümünü tercih etme sebebiniz nedir? Bu kararı verme sürecinde etkili olan kişi veya olay varsa anlatınız.” alt problemine ilişkin bulgular

Ö1: Babam dâhil olmak üzere çevremdeki birçok kişi öğretmendi ve onlardan çok etkilenmiştim. Çocukları çok seviyorum, onlarla konuşmak, vakit geçirmek beni mutlu koşan etmenlerden. Alanımı Türkçe seçme sebebim ise ortaokuldaki Türkçe öğretmenim ve işlemekten en çok zevk aldığım ders olan Türkçe idi. Dilin inceliklerini keşfettikçe ilgim de arttı, güzel konuşma ve kendimi güzel ifade etme konusunda kendimi daha da geliştirmek istedim. Kitaplara da ilgim lise döneminde artmıştı. Bu nedenle bu bölümü seçtim.

Ö2: Türk dilinin inceliklerini, zenginliklerini keşfettikçe alana olan ilgim ve merakım arttı. Lisedeki Edebiyat öğretmenim bu süreçte rol model olarak aldığım biriydi. Ünlü şair ve yazarların eserlerini okudukça doğrudan okumaya, dolaylı olarak da yazmaya olan merakım arttı.

Ö3: Ortaokuldaki Türkçe öğretmenimi çok sevmem bu bölümü tercih etmemde etkili oldu.

Ö4: Doğrudan bu bölümü hedeflediğim söylenemez. Üniversite sınavında elimden gelenin en iyisini yapmaya çalıştım. Aldığım puan neticesinde sözelin en iyi bölüm olması sebebiyle dersane tercihimin yardım eden rehber öğretmenimin yönlendirmesiyle bu bölümü tercih ettim.

Ö5: Küçüklükten vermiş olduğum bir karar değildi. Zaman zaman başka alanlara yönelsem de öğretmenlik mesleğinde karar kıldım. Branş seçiminde çocuklara olan sevgimden dolayı daha küçük yaşlarda bu mesleği icra etmek istedim ve Türkçe öğretmenliğini seçtim.

Ö6: Bu mesleği tercih etmem de ortaokuldaki Türkçe öğretmenim etkisi büyük. Derslerinde başarılı bir öğrenciydim. Vermiş olduğum proje ödevlerini zevkle yapardım.

Ö7: Ben aslında Ankara DTCF edebiyat mezunuyum. Bizim zamanımızda formasyon eğitimi alanlara böyle bir hak tanındı. Tesadüf ağırlıklı bir seçim olduğumu söyleyebilirim.

Ö8: Öğretmenlik mesleğinin kişilik özelliklerime uygun olduğunu söyleyebilirim. Ablamın da Türkçe öğretmeni olması ve onu rol model olarak görmem bu süreçte etkili oldu. Bunun yanı sıra mezun olduğum sene atama koşullarının diğer bölümlere nazaran daha kolay olması bir diğer etken arasında sayılabilir.

Ö9: Küçüklükten beri kitap okumayı seven bir öğrenciydim. 100 temel eserin çoğunu küçüklüğümde okudum. Matematik derslerinde başarılı bir öğrenci değildim. Bu sebeplerden dolayı Türkçe öğretmenliğini seçtim.

Ö10: Yakın çevremde çok sayıda öğretmen vardı. Onların deneyimleri, anlattıkları ve bu mesleğe sevecek yapmalarının etkili olduğun söyleyebilir. Bunun yanı sıra Türk diline, yazarlarına ve şairlerine özel ilgim vardı.

Ö11: Küçüklüğümde beri sözel derslere ilgim ve merakım vardı. Bunun yanı sıra şiir yazma denemelerim olmuştu. Kendini sözlü olarak sözcüklere ifade etmek ve kelimelerle oynamak beni rahatlatıyordu. Ortaokuldaki Türkçe öğretmenlerim saygın ve idealist kişilerdi. Örtük bir şekilde onların da etkisi olmuş olabilir.

Ö12: Dershane ve lise öğretmenlerimin yönlendirmesi sonucu öğretmenlik mesleğine karar verdim. Türkçe ve sınıf öğretmenliği arasında bir seçim yapmam gerekiyordu. Tercih yapacağım sene 4+4+4 eğitimine geçildi. Bu süreçteki kanılar ilkökul kademesinde kontenjanların azalacağı yönündeydi. Ben de Türkçe öğretmenliği bölümü tercih ettim.

Ö13: Girmiş olduğum SBS sonucu Hasanoğlan Öğretmen Lisesi'ni kazandım. Girmiş olduğum üniversite sınavı sonucu ailem ile istişare edip en iyisinin bu olacağı yönünde karar verdik. Bir sene daha hazırlanacak imkânım olmadığı için bu bölümü tercih ettim.

Ö14: İlkokulda sınıfın parlak öğrencilerindendim. Öğretmenler benim üzerime fazladan titrerlerdi. Kısmen daha başarısız olan arkadaşlarıma ders anlatır ve bir şeyler öğretmekten keyif alırdım. Coğrafya dersini daha çok sevmekle birlikte atama koşulları iyi olduğu için Türkçe branşını seçtim.

**Tablo 1.** Karadeniz Bölgesinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Öğretmenliği Bölümünü Tercih Etmelerinin Nedenleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Öğretmen Etkisi	Öğretmen Rol Modeli	4	Ö1, Ö2, Ö3, Ö11
	Öğretmen Yönlendirmesi	2	Ö4, Ö12
Kişisel İlgiler	Türkçeye İlgili Duyuma	5	Ö1, Ö2, Ö9, Ö10, Ö11
	Öğretmenliğe İlgili Duyuma	3	Ö5, Ö8, Ö14
	Edebi Şahsiyetlere İlgili	2	Ö2, Ö10
Maddi İmkânlar	Atama Kolaylığı	2	Ö8, Ö12
	Maddi Yetersizlik	1	Ö13
Diğer Faktörler	Aile-Çevre Etkisi	4	Ö1, Ö8, Ö10, Ö13
	Puan Yetersizliği	1	Ö4
	Matematik Başarısızlığı	1	Ö9

Tablo 1'de katılımcıların, Türkçe öğretmenliği bölümünü tercih etme sebepleri gösterilmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda bölümün tercih edilme nedeni; öğretmen etkisi, kişisel ilgiler, maddi imkânlar ve diğer faktörler olmak üzere olmak üzere 4 kategoride toplanmıştır. Bu kategorileştirme sonucu Türkçe öğretmenlerinin bu mesleğe yönelmesinde Türkçeye ilgi duyma  $f(5)$ , öğretmen rol modeli alma  $f(4)$ , aile-çevre etkisi  $f(4)$  öğretmenlik mesleğine ilgi duyma  $f(3)$ , öğretmen yönlendirmesi  $f(2)$ , edebi şahsiyetlere ilgi  $f(2)$  ve atama kolaylığı  $f(2)$  gibi durumların etkili olduğu söylenebilir.

### 3.2. “Karadeniz Bölgesinde görev yaparken bölge ve Türkçe öğretimine dair deneyimleri nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular

Ö1: 1 yıldır görevde olduğumdan ve bu sürecin tamamını uzaktan eğitim olarak yaşadığımdan dolayı çok fazla deneyim şansım olmadı. Karadeniz Bölgesine atandığıma öğrendiğimde öğrencilerimin bu yörenin ağzı/şivesi olacağına dair düşüncelerim vardı. Ama buraya geldikten sonra böyle olmadığını gördüm. Pek çoğunun konuşmasında gözlemedim. Birkaç öğrencimde var, derslerimde bir metin okurken kelimelerinde düzeltme yapıyorum ve İstanbul Türkçesi kullanması için farkındalık kazandırmaya çalışıyorum.

Ö2: Hedefleri ve öğretim programını göz önünde bulundurduğumda okula ve öğrencilere yönelik birtakım değişikliklerde bulunmak şart oluyor. Ancak bu değişikliklerin temel sebebi Karadeniz Bölgesi veya bölge insanının kendine has özellikleri değil, tamamen öğrencilerin gelişim seviyesidir. Samsun il merkezinde görev yaptığım için Karadeniz bölgesine has bir insan kaynağı yok diyebilirim. Samsun çok büyük, metropol özellikleri gösteren bir şehir.

Ö3: Karadeniz Bölgesinde görev yaptığım süreçte hedeflerime göre ufak değişiklikler oldu. Öğrencilerin yerel ağız kullanması sebebiyle konuşma eğitimine ayırmış olduğum zamanı artırma ihtiyacı hissettim. Okumada zorluk çeken öğrencilerin olması sebebiyle bireysel olarak etkinlikler planlayıp okuma düzeylerini artırma çalışmalarını oldu.

Ö4: Ağız özelliklerini bırakmak istemediler. Ben de okul içinde standart dil kullanımının gerekli olduğunu belirttim. Aile içinde ağız özellikleriyle konuşabileceklerini ifade ettim. Süreçte bir değişim yaşanmadı.

Ö5: Köylerden gelen öğrenciler, okuma imkânlarının kısıtlı olmadığından dolayı dilin özelliklerine tam vakıf olamıyorlar. Yöresel ağız doğru Türkçenin öğretilmesinde zorluklar yaşatmıştır.

Ö6: Doğuda görev yaptıktan sonra Karadeniz Bölgesinde görev yapmak bana çok daha kolay geldi. Koymuş olduğum hedeflere ulaşmada sıkıntı çekmedim. Öğrenci hazırbulunuşlukları yeterliydi.

Ö7: Dil konusunda şive farklılıkları var. Bölgenin genel yapısı itibarıyla agresif olduklarını söyleyebilirim. Veliler de oldukça ilgisiz. Veli toplantısına katılım pek fazla olmuyor maalesef.

Ö8: İlk başlarda oldukça idealist davranmaya çalışıyordum. Fakat öğrencilerin hazırbulunuşluğu düşünüldüğünde birçok eksikliğin olduğunu fark ettim. Elimden gelenin en iyisini yapmaktan asla vazgeçmedim.

Ö9: Bulduğum ilçede mahallî ağız söylemleri oldukça fazlaydı. Kademeli olarak çalışmalar yaparken ilerleyen dönemlerde bu tarz ifadelerin kullanımını azalttırmaya çalıştım.

Ö10: Görev yaptığım okuldaki halkın maddi durumu oldukça kötü. Kitap aldırarak istediğimde velilerin ilgisizliği ve maddi durumlarından dolayı istediklerimi yapamıyorum. İlkokulda fazla öğretmen değişikliği olduğu için öğrencilerim tam anlamıyla istediğim düzeyde değiller.

Ö11: Yerel ağız kullanımının yaygın oluşu ve öğrenmedeki isteksizler zaman zaman zorluk çıkartıyor. Bu süreçte sabırlı davranmaya ve mümkün olduğu kadar bireysel olarak ek çalışmalar yaptırmaya çalışıyorum.

Ö12: Öğrencilerin yazma becerileri konusunda eksikliklerini saptadım. Yazım ve noktalama kurallarına uymada oldukça zorlanıyorlar.

Ö13: Yerel ağız kullanımının bölgede oldukça yaygın. Aile yaşantısından süregelen bu durumu değiştirmek oldukça zor. Spiker gibi dili güzel kullanan örnekleri göstererek ve kendim sesli okuma çalışmaları yaparak bu durumu atlatmaya çalışıyorum.

Ö14: Türkçe eğitimi bağlamında kendini ifade etmekte zorlanan öğrencilerimi cesaretlendirme ve üzerlerindeki çekingenliği attırmaya çalışıyorum. Teknolojik altyapı yetersizliği sebebiyle dijital araçları sürece dâhil edemiyorum.

**Tablo 2:** Karadeniz Bölgesinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Bölge ve Türkçe Eğitimi Bağlamında Deneyimleri

Kategori	Kod	F	Gösterge
Öğretmenin Kendisine Yönelik Deneyimler	Farkındalık	1	Ö1
	Konuşma Becerisine Önem verme	1	Ö4
	İdealist	1	Ö8
	Gayret	1	Ö8
	Sabır	1	Ö11
	Süreçte Zorlanma	2	Ö11,Ö13
Öğrencilere Yönelik Deneyimler	Rol Model Olma	1	Ö13
	Yöresel Ağız-Şive Kullanımı	7	Ö1,Ö2, Ö4,Ö5,Ö9,Ö11,13
	Değişik Yöntemler Kullanma	1	Ö2
	Okuma Becerisinde Eksiklik	1	Ö3
	Yetersiz Öğrenci Hazırbulunuşlukları	3	Ö6, Ö8, Ö10
	İsteksizlik	1	Ö11
Bölgeye Yönelik Deneyimler	Çekingenlik	1	Ö14,
	Metropol Özelliği Gösterme	1	Ö2
	Köy okullarında İmkân Kısıtlılığı	1	Ö5
	Agresiflik	1	Ö7
	Maddi Olanaklar	1	Ö10
	Veli İlgisizliği	1	Ö7, Ö10
	Teknolojik Altyapı Yetersizliği	1	Ö14

Tablo 2’de Türkçe öğretmenlerinin Karadeniz Bölgesinde yaşamış oldukları deneyimler görülmektedir. Elden edilen veriler neticesinde deneyimler; öğretmenin kendine yönelik deneyimleri, öğrenciye yönelik deneyimleri ve bölgeye yönelik deneyimleri olmak üzere üç farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Öğretmenin kendisine yönelik deneyimleri bağlamında: süreçte zorlanma  $f(2)$ ; öğrenciye yönelik deneyimler bağlamında: yöresel ağız-şive kullanımı  $f(7)$  ve yetersiz öğrenci hazırbulunuşlukları  $f(3)$  ve bölgeye yönelik deneyimler bağlamında veli ilgisizliği  $f(2)$  durumları görülmektedir.



### 3.3 “Türkçe öğretimine dair derslerinizde hangi strateji, yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?” alt probleminde ilişkin bulgular

Ö1: Uzaktan eğitim sürecinde ve otuz dakikalık süre zarfında derslerimi planlarken daha çok soru cevap yöntemine yer verdiğimi söyleyebilirim. Birçok yöntemde eş zamanlılık olması gerektiğinden deneme girişimlerim de olsa çocukların internet ve bağlantı kaynaklı problemlerinden çok verim aldıklarını söyleyemem. Teknik olarak beyin fırtınası tekniğini fazlaca kullandığımı söyleyebilirim. Kazanımlara uygun olarak ders öncesinde bulduğum videolar, afişler, haber yazıları, görseller, karikatürler, hikâyeler, fıkralar üzerine konuşarak konuya direkt geçmeden ısınmalarını sağlıyorum. Sonrasında konuyla ilgili olan etkinlikleri yaptırıyorum.

Ö2: Yapılandırmacı yaklaşımla birlikte gelen etkinlik ve beceri temelli yöntem ve tekniklerin birçoğunu kullanmaya çalışıyorum. Ancak ne yazık ki ülkemizdeki ölçme değerlendirme sistemi ve buna bağlı olarak öğrencilerin, idarenin ve velilerin sınav başarısı odaklı beklentileri yapılandırmacı yaklaşıma özgü bu gibi uygulamalara pek olanak sağlamıyor. Bu yüzden ağırlıklı olarak geleneksel yaklaşım ve sınav odaklı soru çözüm uygulamalarını kullanıyorum diyebilirim.

Ö3: Soru cevap, düz anlatım, drama yöntemi, edebî türlerde hayatlarındaki örnekleri kullanarak hazırlıksız konuşma, okuma yarışmaları, göz egzersizleri yaptırarak hızlı okuma anlama çalışmaları yaptırıyorum.

Ö4: Hazırlıklı konuşma, münazara, altı şapka, istasyon, gösteri, yaratıcı drama, rol oynama, hafızada tutma tekniği, vızıltı grupları vb. teknikleri kullanıyorum.

Ö5: Sınıfların kalabalık olmasından dolayı genelde derslerimi beyin fırtınası ve sunuş temelli olarak yapılandırıyorum. Orta vadeli sürelerde proje görevlendirmeleri yapıyorum. Ders süresi konusunda sıkıntı çekmediğim süreçlerde istasyon tekniğini kullanıyorum.

Ö6: Düz anlatım başta olmak üzere drama, soru cevap, gösterip yaptırma gibi öğrenci merkezli teknikler kullanıyorum.

Ö7: Buluş yöntemi kullanarak öğrencilerin bilgiye ulaşmasını sağlıyorum. Bu şekilde derse karşı sürekli hazır durumda oluyorlar. Derse giriş aşamasında ise öncelikli bilgilerini tazelemek için soru-cevap yöntemini tercih ediyorum.

Ö8: Ders süresinin kısa olması biz öğretmenleri kolay ve uygulanabilir yöntem ve teknikleri kullanmaya itiyor. Öğrenciler sentez basamağında uygulamalar yapmakta zorlanıyor. Bu nedenle düz anlatım, soru cevap ve tartışma yöntemleri sıklıkla kullandığım yöntemler arasında.

Ö9: Öğrencilerin standart Türkçe kullanmalarını sağlamak için diksiyon çalışmaları yaptırıyorum. Sesli okuma çalışmaları ile ses ve nefeslerini kontrol edip noktalama işaretlerine uymalarını istiyorum. Ayrıca dikte çalışmalarını sıklıkla kullanıyorum.

Ö10: Öncelikle soru cevap yöntemi ile ön bilgileri tazeliyorum. Genelde ben anlatıyorum fakat söz hakkı almak isteyen oldukça konuşma yaptırıyorum. Ellerinde hazır organize edilmiş bilgiler olmasını istediğim için not aldırma çalışmaları yaptırıyorum. Gerekli oldukça ödevlendirme yapıyorum.

Ö11: Sık sık diksiyon çalışmaları yaptırıyorum. Hem yazma hem de konuları tekrar etmeleri açısından not alma çalışmaları yaptırıyorum. Altı şapkalı düşünme ve istasyon öğrencilerin en çok sevdiği uygulamalar arasında yer alıyor.

Ö12: Derslerde genelde akıllı tahta üzerinden ders kitabı etkinlik çalışmaları yaptırıyorum. Okulun imkânlarından dolayı ders sürecinde masraf ve zaman açısından ekonomik, uygulanabilir uygulamaları tercih ediyorum. Beyin fırtınası ve hızlı tur bu tür uygulamalar arasında yer alıyor.

Ö13: Uzaktan eğitim süreci genellikle düz anlatım çerçevesinde şekillense de çeşitli araştırma ödevleri veriyorum. Bu şekilde öğrenciler bilgiye nasıl ulaşması gerektiğini ve güvenilir bilgi elde etme yöntemleri örtük bir şekilde öğreniyor.

Ö14: Derslerde genelde soru cevap yöntemini kullanıyorum. Bu şekilde öğrenci süreçte aktif rol almış oluyor. Anlamadıkları yerleri rahatlıkla sorabiliyor ve kendini ifade etme şansı buluyor. Örnek olaylar üzerinde rol yapma, tartışma ve beyin fırtınası sıklıkla kullanmış olduğum yöntemler arasında yer alıyor.

**Tablo 3:** Karadeniz Bölgesinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Derslerinde Kullandıkları Strateji, Yöntem ve Teknikler

Kategori	Kod	f	Gösterge	
Stratejiler	Sunuş Yolu/Düz Anlatım	6	Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö8,Ö13	
	Buluş Yolu	1	Ö7	
	Araştırma İnceleme	1	Ö13	
Yöntem ve Teknikler	Soru-Cevap Tekniği	6	Ö1,Ö3,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	
	Beyin Fırtınası	4	Ö1, Ö5, Ö12,Ö14	
	Drama	3	Ö3,Ö4,Ö6	
	Münazara	2	Ö4,Ö8	
	Altı Şapkalı Düşünme	3	Ö4, Ö11, Ö14	
	İstasyon	3	Ö4, Ö5, Ö11	
	Gösteri	1	Ö4	
	Rol Oynama	2	Ö4, Ö14	
	Vızıltı Grupları	1	Ö4	
	Proje	1	Ö5	
	Gösterip Yaptırma	1	Ö6	
	Hızlı Tur	1	Ö13	
	Diğer	Video	1	Ö1
		Afiş	1	Ö1
		Haber Yazıları	1	Ö1
Görseller		1	Ö1	
Karikatürler		1	Ö1	
Hikâyeler		1	Ö1	
Konu Etkinlikleri		2	Ö1, Ö13	
Soru Çözüm Uygulamaları		1	Ö2	
Hazırlıksız Konuşma		1	Ö3	
Okuma Yarışmaları		1	Ö3	
Hızlı Okuma Çalışmaları		1	Ö3	
Hazırlıklı Konuşma		1	Ö4	
Hafızada Tutma Tekniği		1	Ö4	
Diksiyon Çalışmaları		2	Ö9, Ö11	
Sesli Okuma Çalışmalar		1	Ö9	
Dikte Çalışmalar		1	Ö9	
Katılımlı Konuşma		1	Ö10	
Not Alma		1	Ö10	
Ödevlendirme	1	Ö10		
Akıllı Tahta	1	Ö13		

Tablo 3'te Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları strateji, yöntem ve teknikler gösterilmektedir. Elde edilen veriler neticesinde Türkçe öğretmenleri stratejiler bağlamında: sunuş yolu yöntemini  $f(6)$ ; yöntem ve teknikler bağlamında ise soru-cevap tekniği  $f(6)$ , beyin fırtınası  $f(4)$ , drama  $f(3)$ , altı şapka düşünme  $f(3)$  ve istasyon  $f(3)$  tekniklerini kullandıkları belirlenmiştir.

### 3.4 “Türkçe öğretimine dair Karadeniz Bölgesinde çalışmanın ne gibi avantaj ve dezavantajları vardır?” alt problemine ilişkin bulgular

Ö1: Batı Karadeniz Bölgesi olduğu için kendimin öğretmen olarak buraya adapte olması çok zor olmadı. Bu benim için de öğrencilerim için de bir avantaj. Dezavantaj olarak öğrencilerim coğrafi şekillerden kaynaklı olarak dağınık bir yerleşim bölgesindedir. Çoğunun köyüne internet erişimi sağlanamadı. Uzaktan eğitim döneminde büyük çoğunluğuna ulaşamadık. Derslerden epeyce geri kaldılar. Ödevleri birbirlerine ulaştırmalarını söylesem de bu mümkün olmuyor. Çünkü hepsi neredeyse farklı dağ köylerinde oturuyorlar. Hepsi yüz yüze eğitimde okula taşınmalı geliyor. Bu bir dezavantaj oluşturuyor.

Ö2: Karadeniz Bölgesinde görev yaptığım okula ulaşım oldukça zor. İl merkezine ulaşmak için dar yollardan ve engebeli tepelerden geçmek gerekiyor. İlk başlarda köy yaşamına adapte olmakta zorlandım. Temel ihtiyaçlarımı karşılamak (gıda, bakım, giyim), ısınmak için soba yakmakta ve sık sık elektriklerin gitmesi... Bunun yanı sıra havanın sürekli yağışlı olması. Avantajları olarak ise yerli halkın çok yardımsever olması, öğrencilerin saygıda kusur etmemesi, okul yönetimi ve meslektaşlarının uyumlu kişiler olması.

Ö3: Daha önce Doğu'da çalıştığım için Karadeniz'de çocukların dil konusunda Türkçe Doğu'ya göre daha yeterli olmasını bir avantaj kabul ediyorum. Yerel halk oldukça yardımsever. Fakat yolların ulaşım yönünden sıkıntılı olması ve gerekli çalışmaların yapılması dezavantajlarından sayılabilir.

Ö4: Avantajı: Ana diline sahip çıkmaları ve öğrenmeye istekli olmaları. Dezavantajı: Maddi imkânsızlıklar ve bölge insanının okula karşı ilgisiz olması, köylerde kitaba erişimin zor olması.

Ö5: Yöresel kelimelerin çok fazla kullanılıyor olması Karadenizli olmayan bir öğretmeni öğrencileri anlama konusunda sıkıntıya sokabilir. Bunun yanı sıra coğrafi zorlukları, halkın gelir düzeyi ve velilerin okula karşı duysarsız olmaları dezavantajları arasında gösterebilir.

Ö6: Samsun il merkezinde görev yapmaktayım. Bölgeye kıyasla oldukça gelişmiş şehirler arasında sayılabilir. Kendine has özellikler göstermemektedir. Öğrencilerin saygılı olmasını önemli bölgenin önemli avantajlarından biri olarak söyleyebilirim.

Ö7: Öğrenciler oldukça neşeli, saygıda kusur etmiyorlar. Fakat teknolojik imkânlar yetersiz olduğu için eğitim tekdüze şekilde ilerliyor.

Ö8: Öğrenciler ana dilimize sahip çıkan bir toplumsal zihniyete sahip. Bu durum eğitim sürecini kolaylaştırıyor. Öğrenmeye meraklılar. Göreve başladığım süreden günümüze kadar epey gelişim gösterenler oldu. Dezavantajı olarak ise görev yaptığım yer itibarıyla sosyalleşebilecek mekânlar oldukça az. İlk başlarda zor olsa da zamanla alışılıyor.

Ö9: Bölge insanı genel olarak yardımsever. Herkes elinden geldiği kadar öğretmenlere ya da dışarıdan gelen misafirlere yardım ediyorlar. Dezavantaj olarak ise öğrencilerin yöresel ağızdan kritik dönemlerde gerekli çalışmalar yapılmadığı için vazgeçememesini söyleyebilirim.

Ö10: Bölgenin engebeli yapısı yüzünden şehir merkezlerine ulaşımı oldukça zor. Kış aylarında ise ulaşım tamamen imkânsız bir hale geliyor. Yollar kapanıyor. Sık sık elektrikler gidiyor. Genel olarak bunları sayabilirim.

Ö11: Karadeniz'in iç ve doğu kısmının kırsal kesimlerinde görev yapan arkadaşlarım var. Bildiğim kadarıyla öğrenciler ağız özelliklerini bir kenara bırakıp standart Türkçeyi kullanmada zorlanıyorlar. Öğretim programına göre dil özelliklerinin standart bir biçime kavuşturulması gerekmekte, ancak ben şahsi olarak buna karşıyım. Son yıllarda yapılan dilbilim ve diyalektik çalışmaları göstermektedir ki bir dilin farklı bölgelerde kullanılan farklı ağızları o dilin zenginliğini göstermektedir. Bunun dışında ulaşım da öğretmenler adına büyük zorluklar mevcuttur. Hem şehirlerarası ulaşım hem de ev-okul arası ulaşım Karadeniz'in kendine has sorunlarından biridir.

Ö12: Çalıştığım ilde Türkçe öğretmeni ihtiyacı yok. Norm fazlası konumunda çoğu Türkçe öğretmeni. Kadrom ilçe Millî eğitimde olduğu için yıl içinde sürekli görevlendirme ile okul değiştiriyorum. Benim açımda en büyük güçlük bence bu.

Ö13: Bulduğum yer itibarıyla temel ihtiyaçları gidermekte ve sosyalleşebilecek mekânların olmaması en büyük zorluğu olabilir. Ulaşım ve mevsimsel faktörler diğer zorlukları arasında yer almaktadır. Öğrenciler için kaynak kitaba ulaşmada ve kargoların gelmemesi gibi sorunlarda bölgenin dezavantajları arasında gösterebilir.

Ö14: Bence öğrencilerin tüm öğretmenlere karşı saygılı olması bölgenin en büyük artularından. Görev yaptığım okulun yönetici kadrosunun anlayışlı olduğunu söyleyebilirim. Fakat bölgede Türkçe branşı için norm fazlalığı var. Azami ders saatini doldurmak için Türkçe öğretmenleri farklı branşlarda derslere girmek zorunda kalıyor. Hatta önceki görev yaptığım okulda Türkçe öğretmenlerinin başka derslere girmekten Türkçe dersine giremediğine şahit olmuştum.

**Tablo 4.** Karadeniz Bölgesinde Görev Yapmanın Türkçe Öğretmenleri Açısından Avantaj ve Dezavantajları

Kategori	Kod	f	Gösterge
Avantajları	Uyum Süreci	1	Ö1
	Halkın Yardımsever Olması	3	Ö2, Ö3, Ö9
	Öğrencilerin Saygılı Olması	4	Ö2, Ö6, Ö7, Ö14
	Okul Yönetimi	2	Ö2, Ö14
	Meslektaş Uyumu	1	Ö2
	Dil Bilinci	3	Ö3, Ö4, Ö8

	Dağınık Yerleşim	1	Ö1
	Teknoloji - Alt Yapı Yetersizliği	2	Ö1, Ö7
	Taşınmalı Eğitim	1	Ö1
	Ulaşım	5	Ö2, Ö3, Ö10, Ö11, Ö13
	Isınma-Elektrik Sorunları	1	Ö2
	Coğrafi Koşullar	4	Ö2, Ö5, Ö10, Ö13
<b>Dezavantajları</b>	Maddi Olanakların Yetersiz Olması	2	Ö4, Ö5
	Veli İlgisizliği	2	Ö4, Ö5
	Kaynak Kitaba Erişim	2	Ö4, Ö13
	Yöresel Ağız Kullanımı	3	Ö5, Ö9, Ö11
	Sosyal Alanlar	2	Ö8, Ö13
	Norm Fazlalığı	2	Ö12, Ö14
	Temel İhtiyaçlara Erişim	1	Ö13

Tablo 4’de Türkçe öğretmenlerinin Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın avantaj  $f(14)$  ve dezavantajları  $f(28)$  verilmiştir. Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın avantajları arasında: öğrencilerin saygılı  $f(4)$ , halkın yardımsever olması  $f(3)$  ve dil bilinci  $f(3)$  maddeleri gelmektedir. Bölgenin dezavantajları ise; ulaşım  $f(5)$ , coğrafi koşullar  $f(4)$  ve yöresel ağız  $f(3)$  olarak belirlenmiştir.

### 3.5.“Karadeniz Bölgesinde Türkçe öğretiminde karşılaştığımız güçlüklerin çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular

Ö1: *Türkçe öğretiminde karşılaştığım sorunlar bölgeye dair gerçekliği yansıtmamaktadır. Karşılaştığım sorunların ulusal sorunlar olduğu kanaatindeyim. Bu sorunların çözümü için ise öğretmenin, idarenin, ilçe milli eğitimin çabalarının sonuçsuz kalacağını düşünüyorum. Bakanlık düzeyinde müfredat ve programla ilgili köklü değişikliklere ihtiyaç var. Ve bu değişiklikler gerçekleşecekse de yalnızca Türkçe eğitimi adına yapılması yetersiz olacaktır. İlköğretim ikinci kademede tüm derslerin göz önünde bulundurulduğu bütüncül bir değişime ihtiyaç vardır. Hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme değerlendirme bütünüyle tekrar gözden geçirilmelidir.*

Ö2: *En olanaklı çözümün pandemi koşullarında gerekli önlemler alınarak yüz yüze eğitime geçmek olduğunu düşünüyorum. Derslerimi bütün öğrencilerimle interaktif bir sınıf ortamında işleyebilmek, onların daha aktif olduğu bir ders planı oluşturarak uygulayabilmek...*

Ö3: *Her okulun kütüphanesi yeterli donanımına sahip olmalı, taşrada internete erişim sorunu olmamalı, taşınmalı eğitim donanımlı yatılı okullar vasıtasıyla azaltılmalıdır.*

Ö4: *Okuma ve konuşma ağırlıklı çalışmaların yapılması gerekir. Teknolojik yetersizlikler azaltılmalı, bu şekilde elde edilen verim artırılmalıdır.*

Ö5: *Öğrencilerin konuşma becerisindeki yerel ağız kullanımını azaltmak için konuşma becerisi çalışmaları yapılmalıdır. Hazırbulunuşluğu düşük öğrenciler için ek öğretim hizmetleri sunulmalıdır.*

Ö6: *Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın eksileri kadar artıları da mevcut. Bu yüzden öğretmenlerin üst düzey verim alması için sabırlı olmalarını öneririm. Mümkün olduğu kadar Web 2.0 ve Web 3.0 araçlarını kullanarak eğitim tekdüzeliğinden çıkarsınlar.*

Ö7: *Bölgede göreve ön yargısız başlasınlar. Ülkemizin her bölgesi gibi bu yörenin insanı da çok kıymetli ve kolaylaştırmayı seven insanlardır. Veliler ile sürekli iletişimde kalsınlar. Burada öğretmen beklentisi oldukça yüksek. Sürekli kendilerini geliştirmeye çalışsınlar.*

Ö8: *Yerel ağız kullanıma karşı derslerde uygun çalışmalar yapılmalıdır. Bu süreçte bireysel farklılıklar ihmal edilmemelidir.*

Ö9: *Bölgede Standart Türkçe konuşma hususunda eksiklikler mevcut. O nedenle seçmeli dersler konuşma becerisini geliştirecek şekilde yapılandırılmalıdır.*

Ö10: *Bölgenin en temel sorunlarından birisi olan ulaşım için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Bunun için yol çalışma, geçit, tünel gibi bağlantılar kurularak okullara ulaşım koşullarının iyileştirilmesi gerekir.*

Ö11: *Öğretmenlik mesleği sadece ders anlatma olarak görülmemelidir. Öğretmenler kendilerini her aşamada geliştirmeli ve sürece uyum sağlamalıdır.*



Ö12: Bölgedeki norm fazlalığı giderilmelidir. Bu sayede öğretmenler kendi alanlarından uzaklaşmayacak ve sürece daha iyi adapte olacaktır.

Ö13: Öğrencilerin standart Türkçe kullanımı hususunda sesletim çalışmaları yaptırılmalıdır. Veliler ile sürekli iletişimde olarak bu konuda bilgilendirmeler yapılmalıdır. Küçük yaşlardan itibaren bu konuların üzerine düşülmesi yöresel dil kullanımı sorunu en aza indirebilir.

Ö14: Norm fazlalığı konusunda denklik sağlanmalıdır. Herkes uzmanı olduğu alanda en iyi öğretimi yapabilir. Bunun yanı sıra kütüphaneler nitelik ve nicelik yönünden zenginleştirilmelidir.

**Tablo 5.** Karadeniz Bölgesinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Bölge ve Türkçe Dersi Bağlamında Karşılaştıkları Güçlüklerinin Çözümüne Yönelik Önerileri

Kategori	Kod	f	Gösterge
Öğrencilere Yönelik Öneriler	Konuşma Becerisi Çalışmaları	4	Ö4,Ö5,Ö8,Ö13
	Okuma Becerisi Çalışmaları	1	Ö4
	Ek Öğretim Hizmetleri	1	Ö5
Öğretmenin Kendisine Yönelik Öneriler	Sabır	1	Ö6
	Ön Yargısız Olma	1	Ö7
	Kendini Geliştirme	2	Ö7, Ö11
	Veli İletişimi	2	Ö7, Ö13
Öğrenme Ortamına Yönelik Öneriler	Kütüphane	2	Ö3, Ö4
	Teknolojik Araç-Gereç Temini	1	Ö4
	WEB 2.0- WEB 3.0 Araçları	1	Ö6
İlgili Kurumlara Yönelik Öneriler	Müfredat güncellenmesi	1	Ö1
	Yüz yüze eğitim	1	Ö2
	Alt Yapı Sorunları Giderilmeli	1	Ö3
	Yatılı Kurumlar Azaltılmalı	1	Ö3
	Konuşma Becerisi Temelli Seçmeli Dersler	1	Ö9
	Ulaşım imkânlar	1	Ö10
	İhtiyaca Yönelik Norm Kadrosu	2	Ö12, 14

Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bölge Türkçe eğitimi bağlamında karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne yönelik öneriler Tablo 5’de gösterilmiştir. Bu bağlamda öğrencilere yönelik öneriler, öğretmenin kendisine yönelik öneriler, öğrenme ortamına yönelik öneriler ve ilgili kurumlara yönelik öneriler olarak dört farklı kategori altında ele alınmıştır. Öğrenciye yönelik öneriler arasında konuşma becerisi çalışmaları  $f(4)$ ; öğretmenin kendisine yönelik öneriler: kendini geliştirme  $f(2)$  ve veli iletişimi  $f(2)$ ; öğrenme ortamına yönelik öneriler: kütüphane eksikliklerinin tamamlanması  $f(2)$  ve ilgili kurumlara yönelik öneriler: ihtiyaca yönelik norm kadrosu  $f(2)$  belirlenmiştir.

### 3.6. “Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenleri mesleki gelişimleri açısından neler yapmaktadır?” alt problemine ilişkin bulgular

Ö1: Öncelikle alanımla ilgili her türlü kaynağı tarıyorum ve çalıştığım kurumlar bünyesinde her türlü seminere katılmaya çalışıyorum ve öğrencilerimle olsun ya da kendim bireysel olsun her türlü sergi ve tiyatro etkinliklerine de katılıyorum.

Ö2: Mesleki gelişimimi ağırlıklı olarak öğretmenlik alan bilgisi ve genel kültür alanlarında ilerletme amacı güdüyorum. Lisans döneminde aldığım pedagojik ve psikolojik eğitimler meslek hayatımda hiçbir işe yaramadı. O teorik derslerin gerçeklikle herhangi bir bağına kuramadım ve pedagojik birikimimin tamamını deneyimlerime borçluyum. Türkçe eğitimi adına da gerçek gelişimin kutlu dilimizle yazılan güzel eserleri okumak, anlamak üzerine olduğunu düşünüyorum. Bu amaçla Türk dilinde yazılan eserleri yalnızca edebî zevk alma amacıyla değil, mesleki açıdan gelişimime katkı sağladığı bilinciyle okuyorum.

Ö3: Şiir kitabı yazıyorum, alanım ve mesleğimle ilgili kurs, seminer, konferans, panel gibi faaliyetlere katılım gösteriyorum. Alanımla ilgili güncel makaleleri takip ediyorum. Web 2.0 araçlarını araştırıp sınıf içinde kullanıyorum.

Ö4: Güncel yayınları takip etmekteyim. Soru bankalarına soru yazmaktayım. Web 2.0 araçlarına hâkim olmak için bu konu ile ilgili çalışmaları özellikle takip etmekteyim.



Ö5: Yazarları, yeni çıkan kitapları çok takip ediyorum. Sık sık TDK sitesini ziyaret ederim. Güncellenen sözcükleri, yazımları takip ediyorum.

Ö6: Hizmet içi eğitimlere katılırım. Sürekli makale-tez okur, kendimi yenilerim. Görevde yükselme sınavlarına hazırlanır katılırım. Doktora öğrencisiyim.

Ö7: MEB tarafından hazırlanan seminer ve kurslara katılıyorum. Derslerde kullanabileceğim farklı yöntemlere dair web tabanlı okumalar yapıyorum.

Ö8: Yüksek lisans yapıyorum. Seminerlere katılıyorum. Zümrelerimle her alanda görüş alış verişinde bulunuyorum.

Ö9: Kitap okurum. Mesleğimle ilgili alan gelişmelerini takip ederim. Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programı ve çocuk edebiyatı sertifikalarına başvuruyorum.

Ö10: Seminerlere katılmaktayım. Okuma anlama üzerine yapılan yayınlarını takip etmekteyim.

Ö11: Kitap ya dergi okumak, sosyal medya üzerinden çalışmalarını takip etmek ve diğer hocalarla iş birliği içerisinde olmak.

Ö12: Yüksek lisans yapmaktayım. Çevrimiçi seminerlere katılmaya çalışıyorum. Düzenli kitap okuyorum.

Ö13: Alanda yazılmış yeni ve farklı makaleleri okuyorum. Bunun yanı sıra yüksek lisans yapan zümrelerimle sürekli iletişim halimdeyim.

Ö14: Boş zamanlarımda öğrencilik hayatımda okumaya fırsat bulamadığım dünya klasiklerini okuyorum. Seminerlere katılım gösteriyorum. İngilizce öğrenmek için ders çalışıyorum.

**Tablo 6:** Karadeniz Bölgesinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenleri Mesleki Gelişim Çalışmaları

<i>Kod</i>	<i>f</i>	<i>Gösterge</i>
Alan Araştırması	3	Ö1, Ö2, Ö9
Seminer	7	Ö1, Ö3, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö14
Sergi	1	Ö1
Tiyatro	1	Ö1
Genel Kültür Araştırması	1	Ö2
Kitap	6	Ö2, Ö5, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14
Şiir Kitabı Yazma	1	Ö3
Kurs	2	Ö3, Ö7
Konferans	1	Ö3
Panel	1	Ö3
WEB 2.0 Araçları	2	Ö3, Ö4
Makale	5	Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö13
Soru Yazma	1	Ö4
TDK Sitesi	1	Ö5
Hizmet-içi eğitim	1	Ö6
Tez	1	Ö6
Doktora	1	Ö6
İnternet	1	Ö7
Yüksek Lisans	2	Ö8, Ö12
Fikir Alış-verişi	3	Ö8, Ö11, Ö13
Sertifika	1	Ö9
Dergi	1	Ö11
Sosyal Medya	1	Ö11
Yabancı Dil Öğrenimi	1	Ö14

Tablo 6'da Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim çalışmalarına yer verilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde Türkçe öğretmenleri mesleki gelişimleri için seminer  $f(5)$  katılımı göstermekte kitap  $f(6)$  ve makale  $f(5)$  okumaktadır.

#### 4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizin tüm coğrafi bölgelerinde ilçe ve kırsal kesimlerde yer alan okullar bulunmaktadır. Bu okullarda görev yapan öğretmenler bölgenin coğrafi yapısı, kültürel farklılıklar, öğrenci profili ve maddi yetersizlikler gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar çerçevesinde kimi bölgelerin diğerlerine kıyasla daha avantajlı ya da dezavantajlı olduğu söylenebilir.



Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Karadeniz bölgesinin farklı coğrafi bölümlerinde görev yapmakta olan Türkçe öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar, çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve kategoriler halinde sunulmuştur. Elde edilen bulgular neticesinde Türkçe öğretmenlerinin bu mesleğe yönelmesinde etkili olan faktörler; öğretmen etkisi, kişisel ilgiler, maddi imkânlar ve diğer faktörler olmak üzere olmak üzere 4 farklı kategori altında toplanmıştır. Bu kategorileştirme sonucu Türkçe öğretmenlerinin bu mesleğe yönelmesinde Türkçeye ilgi duyma  $f(5)$ , öğretmen rol modeli alma  $f(4)$ , aile-çevre etkisi  $f(4)$  öğretmenlik mesleğine ilgi duyma  $f(3)$ , öğretmen yönlendirmesi  $f(2)$ , edebi şahsiyetlere ilgi  $f(2)$  ve atama kolaylığı  $f(2)$  gibi durumların etkili olduğu söylenebilir. Saracaloğlu (1993)'nin "Fen ve Edebiyat Fakülteleri Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları" adlı çalışmasında ailesinde öğretmen bulunan öğrencilerin bulunmayanlara göre daha olumlu bir tutum içinde olduklarını tespit etmiştir. Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006) "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları" adlı çalışmasında adayların ÖSS tercih sıralamaları ile mesleğe yönelik tutumları incelenmiş; öğretmenlik mesleğini ilk 3 sırada tercih eden öğrencilerin, 7-10 ile 11 ve üstü sırada tercih edenlere kıyasla öğretmenlik mesleğine karşı daha olumlu görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar, mevcut çalışmadaki "mesleğe ilgi duyma" ve "aile ve çevre etkisi" kategorilerine ait frekansların yüksek çıkmasını destekler niteliktedir.

Çalışmada Türkçe öğretmenlerinin Karadeniz Bölgesinde edindikleri deneyimler; öğretmenin kendisine yönelik deneyimleri, öğrenciye yönelik deneyimleri ve bölgeye yönelik deneyimleri olmak üzere üç farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Öğretmenin kendisine yönelik deneyimleri bağlamında: süreçte zorlanma  $f(2)$ ; öğrenciye yönelik deneyimler bağlamında: yöresel ağız-şive kullanımı  $f(7)$  ve yetersiz öğrenci hazırbulunuşlukları  $f(3)$  ve bölgeye yönelik deneyimler bağlamında ise; veli ilgisizliği  $f(2)$  durumları görülmektedir. Kırsal kesimde görev yapan Türkçe öğretmenlerine yönelik yapılan çalışmalarda (Analı ve Şahin,2020; Bulut ve Coşkun, 2016; İnan, 2018; Sarıkaya, 2018) veli desteğinin olmaması, dil-kültür farklılıklarının olması, öğretmen-öğrenci-veli iletişimde aksaklık yaşanması, ısınma, elektrik ve su sorunu gibi başlıklara değinilmiştir. İlgili çalışmaların sonuçları ile mevcut çalışmada yer alan "yöresel ağız kullanımı" "veli ilgisizliği" ve "kültür farklılıkları" kategorilerine ait frekansların yüksek çıkmasını destekler niteliktedir.

Çalışmada Karadeniz Bölgesinde görev yapmakta olan Türkçe öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları strateji, yöntem ve teknikler gösterilmektedir. Elde edilen veriler neticesinde Türkçe öğretmenleri stratejiler bağlamında: sunuş yolu yöntemini  $f(6)$ ; yöntem ve teknikler bağlamında ise: soru-cevap tekniği  $f(6)$ , beyin fırtınası  $f(4)$ , drama  $f(3)$ , altı şapka düşünme  $f(3)$  ve istasyon  $f(3)$  tekniklerini kullandıkları belirlenmiştir. Temel dil becerilerinin geliştirilmesini amaçlayan Türkçe derslerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin becerilere ve hedef kitlenin durumuna göre farklılaşması gerekmektedir. Demir ve Ersöz (2014) yapmış oldukları çalışmada Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin kullanılma sıklıklarına ilişkin aritmetik ortalamaların dağılımlarına bakıldığında, soru-cevap, sesli okuma, metin tamamlama, metinlerle ilişkilendirme, dikte çalışması, sessiz okuma, katılımlı konuşma, işbirliğine dayalı öğretim, tartışma, beyin fırtınası, gösterip yaptırma, problem çözme, rol yapma, grup olarak yazma, not alma, örnek olay, gözlem, özet çıkarma, eleştirel konuşma, eğitsel oyun ve güdümlü konuşma yöntemleri öğretmenlerce "genellikle" kullanılmakta; proje, düz anlatım ve ezberleme yöntemleri öğretmenlerce "ara sıra" kullanılmakta ve gezi yöntemi ise "çok az" kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir. Bulgulara ilişkin Arıcı(2006) Türkçe dersinde kullanılabilir yöntem ve teknikler arasında düz anlatım, küme çalışmaları, soru cevap ve tartışmayı ifade etmiştir. Dilidüzgün (2010) ise Türkçe dersinde keşfederek öğrenme ve işbirlikli öğrenmenin aktif öğrenmeye hizmet ettiğini ve kullanılmasının yararlı olacağını belirtmiştir. Çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre, çalışmadaki "sunuş yolu yöntemi" "soru cevap tekniği" gibi yöntem ve tekniklerine ait frekansların yüksek çıkması doğru orantılıdır.

Çalışmaya katılım gösteren Türkçe öğretmenleri Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın avantaj ve dezavantajlarını ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçlardan hareketle Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın avantajları arasında: öğrencilerin saygılı  $f(4)$ , bölge halkının yardımsever olması  $f(3)$  ve dil bilinci  $f(3)$  maddeleri gelmektedir. Bölgenin dezavantajları ise; ulaşım  $f(5)$ , coğrafi koşullar  $f(4)$  ve yöresel ağız kullanımı  $f(3)$  olarak ifade edilmiştir. Kırsal kesimde görev yapan öğretmenlere ilişkin yapılan bazı çalışmalarda (Analı ve Şahin, 2020; Çapuk ve Ünsal, 2017; Yerlikaya, 2000; Özpınar, 2008) ulaşım, beslenme, barınma gibi ekonomik sorunlar; iletişim ve kişisel gelişim kaynaklarının yetersizliği, aşırı iş yükü, ders araç gereçlerinin eksik olması ve hayal kırıklığına uğramanın ülkemizde en çok karşılaşılan sorunlar arasında olduğu ifade edilmiştir. Kırsal kesimden şehir merkezine ulaşımın zor olduğu illerimizde

görev yapan öğretmenlerin sosyalleşmede de sorun yaşadıkları ve psikolojilerinin bu durumdan olumsuz etkilendiği ifade edilmiştir.

Çalışmada ele alınan sorunlar kapsamında katılımcı öğretmenler bölge sorunlarına yönelik çeşitli çözüm önerileri sunmuş ve belirtilen çözüm önerileri; öğrencilere yönelik öneriler, öğretmenin kendisine yönelik öneriler, öğrenme ortamına yönelik öneriler ve ilgili kurumlara yönelik öneriler olarak dört farklı kategori altında ele alınmıştır. Öğrenciye yönelik öneriler arasında konuşma becerisi çalışmaları  $f(4)$ ; öğretmenin kendisine yönelik öneriler: kendini geliştirme  $f(2)$  ve veli iletişimi  $f(2)$ ; öğrenme ortamına yönelik öneriler: kütüphane eksikliklerinin tamamlanması  $f(2)$  ve ilgili kurumlara yönelik öneriler: ihtiyaca yönelik norm kadrosu  $f(2)$  şeklinde dağılım göstermiştir. Analı ve Şahin (2020)'in "Kırsal Bölgelerde Mesleğe Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleki Sorunları" adlı çalışmasında kırsal kesimde görev yapan öğretmenlere öncelikle teknolojik altyapı sağlanması, ulaşım, ısınma, elektrik ve su gibi temel ihtiyaçların giderilmesi için il ve ilçe yöneticilerinin gerekli önlemleri alması gibi önerilerde bulunulmuştur. Çalışmadan elde edilen veriler ile bu çalışmadaki öğretmen görüşleri birbirini destekler niteliktedir.

Son olarak Karadeniz Bölgesinde görev yapmakta olan Türkçe öğretmenleri mesleki gelişimlerine yönelik çoğunlukla seminer  $f(5)$  katılımı göstermekte, kitap  $f(6)$  ve makale  $f(5)$  okumaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürmek için çaba gösterdikleri görülmektedir. Söz konusu çabanın başta Millî Eğitim Bakanlığı daha sonra il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ve son olarak okul yönetimi tarafından gerek hizmet-içi eğitimler gerek teknolojik donanım bakımından desteklenmesi önem arz etmektedir. Yükseköğretim Kurumu tarafından eğitim fakültelerinin lisans programlarına öğretmenliğin ilk yıllarında karşılaşılan sorunlarla baş etmeye yönelik derslerin eklenmesi de son derece yararlı olacaktır. Öğretmenlik uygulaması dersi son sınıfa bırakılmamalı, ikinci sınıftan itibaren olmalı ve sürece yayılmalıdır. Ayrıca bu dersin en az bir dönem kırsal kesimde yürütülmesi sağlanmalıdır (Bulut ve Coşkun, 2020). Son olarak okul, aile, öğretmen ve öğrenci işbirliği sağlanması yönünde adımlar atılmalıdır.

Çalışmadan elde edilen verilerin yorumlanması sonucu; Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenleri farklı dinamiklerden kaynaklanan birçok sorunla karşılaştıkları görülmektedir. İlk olarak öğretmenlik mesleğine karar verme sürecinde kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda tercih yapanların yanı sıra aile yönlendirmesi ve atanmanın kolay olduğu algısının rol oynaması dezavantaj olarak yorumlanabilir. Öğretmenlik gibi gönüllülük ve özveri isteyen meslekleri seçerken bireylerin mesleğe karşı ilgi ve beklentilerinin ön planda olması gerekmektedir.

Karadeniz Bölgesinin kırsal kesimlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ifade ettikleri sorunların başında yöresel ağız kullanımı, öğrencilerin hazırbulunuşluk olarak yetersiz olmaları, veli ilgisizliği ve kültürel farklılıklara bağlı uyum sorunları gelmektedir. Özellikle mesleğin ilk yıllarını kapsayan uyum sürecinde görev yapılan bölgenin ihtiyaçlarına yönelik hizmet-içi eğitim işe koşulmalıdır. Budak ve Demirel (2003), hizmet-içi eğitimin hizmet öncesi eğitimden kaynaklanan yetersizliklerin giderilmesi, zaman içerisinde kendini yenileme ve göreceli olarak daha gelişmiş illerde görev yapan öğretmenlerle farkın azalması için gerekli olduğunu ileri sürmüştür. Bu bağlamda pandemi süreci koşulları da göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim sistemi ileri sürülebilir. Yöresel ağız kullanımının bir zenginlik olması vurgulanarak, kültürel değerleri örselemeden telaffuz, diksiyon ve boğumlama çalışmalarına ağırlık verilmeli; bu eğitim ve farkındalığın sadece Türkçe derslerinde değil diğer derslerde de devam ettirilmesi sağlanmalıdır. Okuma kültürünü oluşturmak için öğrencilerin ilgi alanları, seviyeleri ve istekleri doğrultusunda birtakım yönlendirmeler yapılmalı, her birey bulunduğu noktadan daha ileriye taşınmaya çalışılmalıdır. Okul kütüphanelerinde kaynak eksikliğini gidermek için yetkili kurum ve kuruluşların yanı sıra; sosyal yardım kuruluşları, ilgili üniversite toplulukları ve kitap bağışlama uygulamaları sürece dâhil edilebilir.

Çalışmada Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin derslerinde çoğunlukla sunuş yoluyla öğretim yöntemi ve soru cevap tekniğine yer verdikleri tespit edilmiştir. Bu yöntem ve tekniklerin yanı sıra beceri ve hedef kitleye göre farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması öğretim sürecini daha aktif kılacaktır. Özellikle yaparak ve yaşayarak öğrenmeye yönelik faaliyetler dil öğretiminde kalıcılık ve etkinlik için oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Öğretmenlerin yöntem ve teknik kullanımındaki yetkinlikleri lisans eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri I – II derslerinde ağırlıklı olarak kazandırılmalıdır.

Çalışmada yer alan katılımcılar Karadeniz Bölgesinde görev yapmanın avantajları arasında bölge halkının yardımsever, öğrencilerin ise saygılı oluşunun yanı sıra dil farkındalığına değinmişlerdir. Bölgenin

dezavantajları arasında ulaşım, barınma, elektrik ve su gibi önemli sorunların yanında teknolojik altyapının bulunmaması ve maddi yetersizliklerin varlığı ifade edilmiştir. Bu konuda il ve ilçe belediyeleri ile il ve ilçelerin millî eğitim müdürlükleri arasında iletişim ve işbirliği sağlanmalıdır. Gerekli hizmetler okul müdürlükleri tarafından gerekli mercilerden talep edilerek okullar arasındaki fırsat eşitliği olabildiğince sağlanmalıdır.

Karadeniz Bölgesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için genellikle seminer ve hizmet-içi eğitimlere katıldıkları ve alan kitaplarını okudukları tespit edilmiştir. Günümüzde tüm meslek alanlarına ilişkin kişisel ve mesleki gelişime yönelik olanaklar gün geçtikçe artmaktadır. Bu bağlamda ilçe ve köylerde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin gelişimlerine yönelik Millî Eğitim Bakanlığının destek ve teşvik çalışmaları oldukça önem arz etmektedir. Fiziksel ve çevrimiçi olarak yürütülen seminerler, hizmet-içi eğitimler, EBA gibi çevrimiçi platformların etkin kullanımına yönelik verilen eğitimler küresel salgın nedeniyle önemini bir kat daha arttırmıştır. Bu hizmetlere ek olarak öğretmenlerin kendilerini geliştirme ve yenileşme ihtiyacı duyması ve bu ihtiyaç doğrultusunda göstereceği bireysel çabalar da mesleki gelişimlerinin önemli bir parçasıdır.

## KAYNAKLAR

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri Spss uygulamalı (6. Baskı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Analı, K.C. ve Şahin, A. (2020). Kırsal bölgelerde mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleki sorunları. *Türkiye Eğitim Dergisi*. 5(2), s. 396-414.

Arıcı, A.F. (2006). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(1), 300-307.

Bağcı, H., ve Karagül, S. (2013). Türkçe öğretmenlerinin meslekî tükenmişlik düzeyi-burnout levels of Turkish teachers. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(8), 184-193.

Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bogdan, R. C., Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods (2nd ed.)*. Boston.

Bulut, K. ve Coşkun, H. (2017). Kırsal kesime atanan Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreci. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 159-185.

Demir, O. ve Ersöz, Y. (2014). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde kullandıkları yöntem ve tekniklerin aktif eğitim anlayışı bakımından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 1(1) 1-11.

Dilidüzgün, Ş. (2010). İlköğretim Türkçe derslerinde aktif öğrenme bağlamında yaratıcı metin çalışmaları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2).

Esen, Y.D., Temel, F. ve Demir, E. (2017). Türkiye'deki öğretmenlerin karşılaştıkları mesleki sorunların ikili karşılaştırma yöntemi ile ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 47-62. <https://doi.org/10.17860/efd.48453>

İnan, E. (2018). Kırsal kesimlerdeki ilkokullarda Türkçe öğretiminde karşılaşılan güçlüklerin incelenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış. *Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*'nda sunulmuştur. Sivas, Türkiye.

Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 19-20  
[https://sgb.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2020\\_09/04144812\\_meb\\_istatistikleri\\_orgun\\_egitim\\_2019\\_2020.pdf](https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2019_2020.pdf) (03.03.2021 tarihinde erişilmiştir.)



- Öztürk, M. (2016). Köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerin mesleğin ilk yılında yaşadıkları güçlükler. *Elementary Education Online*, 15(2).
- Saracaloğlu, A. S. (1993). “Fen ve edebiyat fakülteleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları” İzmir I. Eğitim Kongresi’nde sunulmuştur. İzmir, Türkiye.
- Sidat, E., ve Bayar, A. (2018). Köy okullarında yaşanan problemlere yönelik öğretmen görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 253-261.
- Sönmez, V. ve G. Alacapınar, F. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Süngü, H. (2012). Bazı OECD ülkelerindeki öğretmen maaşlarının karşılaştırmalı bir analizi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 21-45.
- Uzun, B. ve Yomralıoğlu, T. (2005). Doğu Karadeniz Bölgesinde dağınık yerleşim sorunlarının mülkiyet açısından irdelenmesi ve kırsal arazi düzenleme modeli. Doğu Karadeniz Bölgesi Kalkınma Sempozyumu’nda sunulmuştur. Trabzon, Türkiye.
- Verloop, N. (1992). Praktijkkennis van docenten: Een blinde vlek van de onderwijskunde [Practical knowledge of teachers: A blind spot of educational theory]. *Pedagogische studiën*, 69, 410-423.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8th ed.). Ankara: Seçkin Yayınevi
- Yıldırım, N. ve Öner, S. (2016). Etkili /Başarılı sınıf öğretmenleri üzerine nitel bir analiz. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 135-155.